

Kodanike vastus valein- formatsioonile

Käsiraamatud „Debunking Handbook 2020“, „Rules of engagement for handling disinformation“, ja „7 ways to protect yourself against misinformation“ (Arizona State University) sisaldavad kasulikke praktilisi nippe valeinformatsioonile lähenemise kohta.

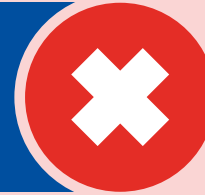
References:

¹ *The Debunking Handbook 2020*
<https://skepticalscience.com/docs/DebunkingHandbook2020.pdf>

² *Rules of Engagement for Handling Disinformation - 2022 edition*
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14279253/KS-GQ-22-003-EN-N.pdf/d0017a54-e394-3887-d4ce-875aea0606fe?t=1643963795410>

³ <https://news.asu.edu/20200407-solutions-7-ways-protect-yourself-against-misinformation>

MIDA EI TOHI TEHA?

Ära suhtle vahetult valeinformatsiooni jagajatega (nt sotsiaalmeedias)

See teeb sind vastuvõtlikumaks vasturünnakutele, nt valeuudiste süüdistustele, ja põhjustab veel rohkem rünnakuid.

Ära räägi edasi valeinformatsiooni sisu (nn müüti) ega nimeta seda selleks enne õige teabe ja andmete esitamist

Seda võidakse tahtlikult ära kasutada valeinformatsiooni kinnituseks, mis omakorda vähendab objektiivsete faktide mõjuvõimet ning arutluskäikude ja seisukohtade tõhusust.

Ära kiirusta avalikult distantseeruma süüdistaja narratiivist negatiivsete rünnakute tulvi puhul

Selle asemel planeeri hoolikalt järgmisi samme, sõnastades usaldusväärsed ja põhjalikult vormistatud vastused.

Ära nimeta vahetult valeinformatsiooni sõnumit/ jagajat, kui see ei ole vajalik.

Ära karda ümber lükata valeinformatsiooni

Puuduvad tõendid selle kohta, et ümberlükkamine põhjustab tagasilööke, v.a teatud juhtudel, kus inimeste maailmavaadetele vastu vaieldakse.

MIDA TULEB TEHA?

Pööra tähelepanu, kust uudised tulevad

Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram või muu) uudised ei pruugi alati olla tõesed. Küsi iseendalt: „Kellelt teave tuleb ja milline on selle taust?“ Kui loetud artiklis esitatakse süüdistusi, küsi iseendalt: „Kellele see kasu toob? Mis on algallikas?“

Kui teave pärineb sotsiaalmeediast, uuri algallikat

Vaata, kas tegemist on kinnitatud meediaallikaga või mitte. Usaldusväärsed isikud lisavad usalduse suurendamiseks teavet tutvustustes. Tarbi vaid kinnitatud ja usaldusväärsete kontode sisu turvalistel platvormidel.

Uuri uudiseartikli allikaid, nende kasutust ja viitamist.

Traditsiooniliste uudiseväljaannete ajakirjanikud peavad järgima kutse- eetika juhiseid ja kinnitavad oma allikaid. Teadmata päritoluga ja kinnituseeta allikatel põhinevate artiklite suhtes tuleb olla skeptiline.

Loe pealkirjast kaugemale

On oluline lugeda läbi terve lugu, sest pealkirjad on tihtipeale eksitavad ja teabevaesed. Pealkirjaga üritatakse panna klõpsama lingile või ostma ajalehte.

Loe uudiseid erinevatest allikatest

Et olla kindel loetu tõesuses, tuleks võrrelda seda teiste uudisteallikatega.

MIDA TULEB TEHA?

Jälgi oma emotsionaalset reaktsiooni

Kui loetu tekitab ekstreemseid emotsioone, viha või piiramatut rõõmu, on see selge märk, et tuleks kontrollida loetu toetus teiste allikatega. Paljude valeinformatsiooni näidete eesmärk ei ole teavitada, vaid valla päästa tugev viha- või hirmureaktsioon.

Kui näed, et Sinu kogukonna liikmed jagavad valeinformatsiooni, paranda neid sõbralikult ja postitaja intelligentsust solvamata

Solvamisele vastatakse vastupanu või rünnakuga ja jäädakse põhimõtteliselt alusetu kuulujutu juurde kindlaks.

Kui otsustad vastata valeinformatsioonile, ära aja asja keeruliseks ja kasuta lihtsat keelt

Pea meeles, et inimesed ei pruugi tunda valdkonda kõrgtasemel või lugeda sõnumit põhjalikult.

Suhtle proaktiivselt ja positiivselt, kirjuta otsekohevalt ja lühidalt

Välgi valeinformatsiooni rõhutamist alusetute kuulujuttude puhul. Selgitamine, miks valeinformatsioon on väärt on tõhusam kui selle lihtsalt vales tembeldamine.

Julgusta veebikogukondade liikmeid valeinformatsioonile reageerima

Kasutajate ja algoritmide parandused (nt parandust sisaldava artikli soovitamise) võivad olla tõhusad viisid valeinformatsioonile vastamisel, et vähendada kogukonna väärarusaami.

Julgusta kogukonna liikmeid arendama veebisisu kriitilist hindamist

Jaga neid nippe ja tuleta meelde, et valeinformatsioon eksisteerib igal pool sotsiaalmeedias.

Kasuta hoiatusteade valideerimise/faktikontrolli platvorme.

Kasuta mõistete ja teemade mainimise järgmiseks valeinformatsiooni tuvastusseadmeid

Nende abiga saab tuvastada veebikogukondade mõjuisikuid.

Eelda, et sama valeinformatsiooni narratiiv ilmub uuesti välja

Valeinformatsioon on sageli püsiv ja seda tuleb ikka ja jälle ümber lükata.

